

II. MEDITERANSKI KORIJENI FILOZOFIJE – SPLIT

Iva Mršić, Zagreb

Nakon prošlogodišnjeg inauguralnog simpozija *Mediteranski korijeni filozofije* na kojemu je predstavljeno 40 priopćenja autora iz zemlje i inozemstva, Hrvatsko filozofsko društvo i Odsjek za filozofiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu i ove je godine u Splitu od 27. do 29. ožujka organiziralo II. Mediteranske korijene filozofije s 36 prijavljenih referata uglednih filozofa i znanstvenika iz Hrvatske kao i susjednih zemalja Bosne i Hercegovine, Makedonije i Srbije.

Mediteran je kao kolijevka zapadno-europske filozofije i znanosti, s hebrejsko-kršćanskom religijskom tradicijom i helenističko-rimskim naslijeđem, temelj našoj kulturi i civilizaciji. Polazeći od te premise, simpozij razvija sljedeće aspekte koji dotiču utemeljenje hrvatske filozofske misli, kao i interdisciplinarno promišljanje specifičnosti mediteranskog multikulturalnog prostora.

Priopćenja su ove godine obuhvatila širok spektar tema – od problematiziranja pojma Mediterana u kontekstu globalizacije, kulturnog i religijskog pluralizma, do predstavljanja velikana filozofske misli mediteranskih korijena: od Sokrata, Aristotela, Cicerona, Boetija, Augustina, Tome Akvinskoga, Bruna do Ortege y Gasseta.

Polazeći od mediteranskih korijena hrvatske filozofije, razmišljalo se o Hermanu Dalmatinu, Skaliću, Dragišiću, Boškoviću. Nadalje, istraživali su se poticaji mediteranske duhovnosti za nastanak nacionalne kulture i filozofije susjednih zemalja regije, kao i utjecaji grčke i arapske filozofije na hrvatsku, regionalnu i svjetsku misao. Bilo je govora o latinskoj alkemiji, eshatologiji, odnosu kršćanstva i islama, do tema biopolitike i filozofije uma.

Svečano otvaranje simpozija popratili su pozdravnim riječima Mislav Kukoč, predsjednik Organizacijskog odbora, Pavo Barišić, predsjednik Hrvat-

skoga filozofskog društva, Ivica Martinović, ravnatelj Instituta za filozofiju, Josip Milat, dekan Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu, i Ivan Pavić, rektor Sveučilišta u Splitu.

Rad simpozija odvijao se intenzivno tijekom dva dana u okviru osam sekcija. Prva je sekcija (Tonči Matulić, Mislav Kukoč, Alen Tafra, Estella Petrić-Bajlo, Joško Božanić) tematizirala o »Meditaranu – kolijevci mudrosti svijeta«, o »Mediterskim korijenima globalizacije« i »Meditaranu kao paradigmi globalizacije«, »Britaniji i Mediteraniji« te »Studii Mediterranei – interdisciplinarnim istraživanjima«. Navedenim su priopćenjima autori presijecali razmišljanja o ideji kozmosa, (pred)globalizacijskim procesima ekumenizma, kozmopolitizma, univerzalizma, multikulturalizma čiji je duhovni proizvod novonastala univerzalna (katholikos) religija kršćanstva. Mediteran se promatrao kao onaj čija je uloga paradigme globalizacije neovisno o vrijednosnoj ocjeni njezinih fenomena, a njegova je prisutnost vidljiva i na razini povijesti, književne imaginacije, te književne i kulturne teorije.

Druga je sekcija (Pavo Barišić, Nenad Malović, Josip Ćirić, Jadranka Brnčić, Sead Alić) raspravljala na teme »Je li istina cjelina«, »Meditacija kao filozofska metoda«, »Socijalne mreže i filozofske škole«, »Korijeni Europe, kršćanstvo i religijski pluralizam« te »Usmeno i pismeno (mediteransko) iskustvo«. Razmatrao se problem mogućih pristupa istini kao cjelini, problem znanja i znanosti shvaćenih kao traženje istine. Posebno je zanimanje pobudilo izlaganje o socijalnim mrežama koje je iznjedrilo podatak da je među 271 generacijom filozofa bilo samo 136 onih koji su krčili nove putove, dakle, samo jedan filozof u dvije generacije, a obuhvaćene su mreže filozofa iz Kine, Grčke, Indije, Japana, islama i judaizma, kršćanstva i Europe u razdoblju oko 2 500 godina. Nadalje, priopćenja su nam ukazala na važnost kršćanstva unutar pluralističkog okruženja i, na poslijetku, odnosu medija i očuvanja tradicije.

Poslijepodnevna je sekcija (Heda Festini, Aleksandra Golubović, Bruno Ćurko, Ivana Zagorac, Krešimir Čvrljak) promišljala o filozofiji znanosti u priopćenju »Skalić (1534. – 1575.) o znanosti«, o »Mogućoj anticipaciji kozmoloških puteva kod Hermana Dalmatina« gdje je autorica nastojala dati naglasak temama iz područja filozofije religije iako ih Dalmatin usputno spominje. Obrade su nadalje sličnosti i razlike »Tome Akvinskog i Jurja Dragišića o mjestu i mjesnom gibanju anđela« i tema »Petar Pavao Vergerije stariji – *studia liberalia* i odgoj slobodna čovjeka« koji svojom raspravom čini prekretnicu u filozofskom shvaćanju odgoja, a u mudrosti vidi rezultat cjelovitog znanja i ostvarenje slobode. Posljednje izlaganje treće sekcije predstavilo je »Paradoxu Nikole Stalića Zubana Trogirana (1500.) i paradoxu stoicorum Marka Tulija Cicerona«.

Četvrta i posljednja sekcija prvoga dana simpozija (Ivica Martinović, Zlatko Juras, Tonči Kokić, Dževad Zečić) predstavila je »Boškovićevce na hr-

vatskim filozofskim učilištima 1770. – 1834.« i »Anticipaciju teorije relativnosti u Boškovića«. Problematizirana je aktualnost hrvatske filozofske baštine u liku Marijana Petrasa koji je zagovarao nastavu filozofije i logike putem načela i nastavnog predmeta, a predstavljena je i »Srednjovjekovna arapska logika u Bosni i Hercegovini«.

Drugog je dana simpozija jutarnja sekcija (Željko Škuljević, Dalibor Lovrić, Vani Roščić, Borislav Dadić, Marko Vučetić) približila Sokrata, Aristotela i Boetija. Razmišljalo se o Sokratovu hedonizmu, o »Aristotelu i problemu naturalizacije intencionalnog sadržaja« te »Pojmu vjerojatnog u Aristotelovoj filozofiji«. Boetije je predstavljen kao »posljednji Rimljanin i prvi skolastičar« i kao začetnik nove metafizičke misli.

Sljedeća sekcija (Josip Mužić, Željko Kaluđerović, Marita Brčić, Dejan Donev) predstavila je teme koje su među sobom ispreplitale eshatološke, političke i etičke ideje. Bilo je govora o »Izazovima zajedništva sa zlima kod Augustina«, »Pravdi atenskog *nomothetes*a i tvorca *seisachtheie*«, »Samilosti – brige za drugoga?« i »Etici svetog Klimenta – obrazovanjem do razumijevanja svijeta«.

Predzadnja sekcija drugoga dana simpozija (Iva Mršić, Dražen Zetić, Fulvio Šuran, Dafne Vidanec) dotakla je teme »Vizionara Mediterana« u vidu eshatoloških obrisa, »Slučaja opraštanja: Giordano Bruno i Girolamo Savonarola«, »Latinske alkemije s posebnim osvrtom na Pietra Bona i njegov alkemički traktat »Pretiosa Margarita Novella (XII.–XIV. stoljeće)«, te na posljertku »'Za vrlinom!' – umijeće i/li imperativ ljudskom življenju?«

Posljednja, osma sekcija (Ankica Čakardić, Gordana Škorić, Predrag Režan, Hrvoje Relja) koja je zaključila ovogodišnje II. Mediteranske korijene filozofije razmatrala je »Biopolitičku proizvodnju života. Francusko-talijanske izvore biopolitike«, »Pitanja suvremene umjetnosti – Ortega y Gasset«, »Današnji islam u rascjepu između rata i mira«, »Nematerijalnost uma prema Stanleyu Lewisu Jakiju«.

Nakon zanimljive rasprave simpozij je zatvoren uz izraženu želju da dogodne *Mediteranski korijeni filozofije* prerastu u međunarodni interdisciplinarni skup koji će okupljati znanstvenike iz Hrvatske i ostalih mediteranskih zemalja kojima je u središtu filozofskog i znanstvenog zanimanja Mediteran.